

Musiqi ədəbiyyatı imtahanının proqram tələbləri

Instrumental ifaçılıq ixtisası (tar, kamança, qanun alətləri üzrə)

Musiqi ədəbiyyatı imtahanında abituriyentin orta ixtisas musiqi məktəbi proqramı çərçivəsində xarici ölkə və Azərbaycan musiqisi ilə bağlı bilikləri yoxlanılır. Bu proqram Qərbi Avropa, Azərbaycan və rus bəstəkarlarının yaradıcılığını əhatə edir. Abituriyentin imtahanda dinləmə vasitəsilə musiqi materialını bilmə səviyyəsi də yoxlanılır.

2026-2027-ci il tədris ili üçün keçiriləcək qəbul imtahanında instrumental ifaçılıq (tar, kamança, qanun alətləri üzrə) ixtisasına daha sadələşdirilmiş proqram təqdim edirik:

Musiqi ədəbiyyatı imtahanının nəzəri hissəsi üzrə proqram

1. **Ü. Hacıbəyli.** Həyat və yaradıcılığının əsas mərhələləri. Tarixi rolu və əhəmiyyəti. Opera yaradıcılığı. “Leyli və Məcnun”, “Koroğlu”. Musiqili komediyaları. “Arşın mal alan”. Qəzəl-romanslar.
2. **M. Maqomayev.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Operaları. “Şah İsmayıl”.
3. **A. Zeynalli.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Vokal və instrumental yaradıcılığı.
4. **C. Hacıyev.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Simfonik yaradıcılığı. “Sülh uğrunda” simfonik poeması.
5. **Q. Qarayev.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Balet yaradıcılığı. “Yeddi gözəl”, “İldırımli yollarla”. Simfonik yaradıcılığı. “Leyli və Məcnun” simfonik poeması.
6. **F. Əmirov.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Sevil” operası. Simfonik yaradıcılığı: “Şur”, “Kürd-Ovşarı” simfonik muğamları.
7. **Niyazi.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Rast” simfonik muğamı.
8. **C. Cahangirov.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Füzuli” kantatası.
9. **S. Hacıbəyov.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Karvan” simfonik lövhəsi.
10. **T. Quliyev.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Mahnı yaradıcılığı.
11. **A. Məlikov.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Məhəbbət əfsanəsi” baleti.
12. **İ.S. Bax.** Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri və tarixi əhəmiyyəti. Orqan və klavir yaradıcılığı.
13. **L.V. Bethoven.** Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri və tarixi əhəmiyyəti. Yaradıcılığında qəhrəmanlıq mövzusu. Simfonik yaradıcılığı. “Eqmont” uvertürası.
14. **J. Bize.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Karmen” operası.
15. **İ. Brams.** Həyat və yaradıcılıq yolu.
16. **Y. Haydn.** Vyana klassik məktəbinin ilk nümayəndəsi kimi. Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri və tarixi əhəmiyyəti. Y. Haydnın simfonik yaradıcılığı.
17. **E. Qriq.** Həyat və yaradıcılıq yolu. “Per Günt”.
18. **F. List.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Macar rapsodiyaları.
19. **F. Mendelson.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Fortepiano üçün “Sözsüz mahnılar”.
20. **V.A. Motsart.** Vyana klassik məktəbinin nümayəndəsi kimi. Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri və tarixi əhəmiyyəti. V.A.Motsartın opera yaradıcılığı. Motsartın opera islahatı. “Fiqaronun toyu” operası. Simfonik yaradıcılığı. Simfoniya № 40.
21. Musiqi impressionizmi. **K. Debüssi və M. Ravel.**
22. **F. Şopen.** Dahi polyak pianoçusu və bəstəkarı. Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri və tarixi əhəmiyyəti. Fortepiano yaradıcılığı.

24. **F. Şubert.** Musiqi romantizminin banisi kimi. Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri və tarixi əhəmiyyəti. Şubertin yaradıcılığında vokal və instrumental miniatur.
25. **R. Şuman.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Yaradıcılığının əsas xüsusiyyətləri.
26. **C. Verdi.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Opera yaradıcılığı.
27. **M. Qlinka.** Həyat və yaradıcılıq yolunun əsas mərhələləri. Rus klassik operasının banisi kimi. "İvan Susanin" operası.
28. "Qüdrətli dəstə" nümayəndələri
29. **P. Çaykovski.** Həyat və yaradıcılıq yolu. Opera yaradıcılığı. Simfonik yaradıcılığı.
31. **S. Prokofyev.** Həyat və yaradıcılıq yolu. "Romeo və Cülyetta" baleti. Simfonik əsərləri.
32. **S. Raxmaninov.** Həyat və yaradıcılıq yolu.
33. **D. Şostakoviç.** Həyat və yaradıcılıq yolu. VII simfoniya.

Musiqi ədəbiyyatı imtahanına hazırlaşmaq üçün musiqi materialları

QEYD: Aşağıda siyahısı verilən musiqi ədəbiyyatı materiallarında bir sıra opera, balet və vokal əsərlərinin adları onların hazırda istifadədə olan not və klavir nümunələrində olduğu kimi, yəni nəşr edildiyi rus dilində verilmişdir. Bu, abituriyentlərin imtahana hazırlaşan zaman məhz çap olunmuş musiqi materiallarına müraciət etməsi imkanı ilə bağlıdır.

Azərbaycan musiqi ədəbiyyatı

1. **Ü. Hacıbəyli.** “Leyli və Məcnun” operası: Müqəddimə, xor: “Şəbi - hicran”, Leyli və Məcnunun dueti, Trio (Məcnunun atası, anası və Məcnun) (I p.), xor: “Vermə, vermə”, Qızların xoru (IV p.), V p. giriş, Leyli və İbn-Səlamın dueti, Məcnunun şikayəti. “Arşın mal alan” musiqili komediyası: Uvertüra, Əsgərin ariyası, Süleymanın kupletləri, Cahan xalanın mahnısı və rəqsi (I p.), Gülçöhrənin ariyası, Əsgərin mahnısı, Qızların xoru, Soltan bəyin kupletləri, Əsgər və Gülçöhrənin dueti (II p.), Gülçöhrənin elegiyası, Asyanın mahnısı, Telli və Vəlinin dueti (III p.), Gülçöhrənin naləsi (IV p.). “Koroğlu” operası: Uvertüra, I pərdə: Xor “Bu gözəl təbiət”, Xor “Dağdan, daşdan”, Nigarın ariyası, Rövşənin ariozosu, Alı kişinin ariozosu, II pərdə: Həsən xanın ariyası, rəqs, təlxəyin mahnısı, Nigarın ariyası, III pərdə: antrakt, Koroğlunun ariyası, “Çənlibel” xoru, rəqs, “Əhdnamə” xoru, IV pərdə: Koroğlunun aşiq mahnıları. Romans-qəzəllər: “Sənsiz”, “Sevgili canan”.
2. **M. Maqomayev.** “Şah İsmayıl” operası: Uvertüra, Aslan şahın ariyası. “Radio marşı”.
3. **A. Zeynallı.** “Ölkəm”, “Sual” romansları.
4. **C. Hacıyev.** “Sülh uğrunda” simfonik poeması.
5. **Q. Qarayev.** “Yeddi gözəl”: Prelüd, Ayişənin və Bəhramın adajiosu (I p.), Ayişənin rəqsi (I p.), Yürüş (I p.), İkinci pərdə VI şəkil, Ayişə və Bəhramın dueti (III p.), Ayişənin ölümü (III p.). “İldırım yollarla”: İntroduksiya, Qızların gitara ilə rəqsi, Ehtiraslı qızın rəqsi. “Leyli və Məcnun” simfonik poeması. “Don Kixot” simfonik qravürləri: “Səyahət”.
6. **F. Əmirov.** “Sevil” operası: Uvertüra-proloq, I pərdə: Balaşın mahnısı, Atakişinin kupletləri, Sevilin laylası, Dilbərin mahnısı, II pərdə: Sevilin ariyası, III pərdə: Balaşın ariyası. Simfonik muğamlar: “Şur” və “Kürd-ovşarı”. “Min bir gecə” baleti: Oxatanların rəqsi (I p.), Şəhrizadə (I p.), Orqiya (I p.), Mərcanənin rəqsi (II p.), İkinci nağıl (II p.). Mahnılar: “Azərbaycan elləri”, “Reyhan”, “Göy göl”, “Kor ərəbin mahnısı”, “Aslanın mahnısı”.
7. **Niyazi.** “Rast” simfonik muğamı. “Arzu” romansı.
8. **C. Cahangirov.** Mahnılar: “Ana”, “Dəli Kür”, “Qarabağ”. “Füzuli” kantatası.
9. **S. Hacıbəyov.** “Karvan” simfonik lövhəsi.
10. **T. Quliyev.** Mahnılar: “Qızıl üzük”, “Bakı haqqında mahnı”, “Qəmgin mahnı”, “Axşam mahnısı”, “Sevinc mahnısı”, “Bizim bağ”, “Dostluq haqqında mahnı”, “Neftçilər mahnısı”, “Bəxtəvər oldum”.
11. **A. Məlikov.** “Məhəbbət əfsanəsi”: Türk qızlarının rəqsi, Təlxəklərin rəqsi, Məhmənə Banunun monoloqu, Fərhad və Şirinin adajioları (II, III p).
12. **V. Adıgözəlov.** Mahnılar: “Qərənfil”, “Bakı haqqında mahnı”.
13. **R. Hacıyev.** Mahnılar: “Azərbaycan”, “Bakı haqqında mahnı”, “Sevgilim”.
14. **S. Rüstəmov.** Mahnılar: “Sürəyya”, “Səməni”, “Alagöz”.

Xarici ölkələrin musiqi ədəbiyyatı

15. **İ.S. Bax.** Orqan üçün tokkata və fuqa re minor.
16. **L.V. Bethoven.** Simfoniya: № 5, 9 (IV), “Eqmont” uvertürası. Sonatalar: № 8, 14 (I hissə).
17. **J. Bize.** “Karmen” operası: uvertüra, I pərdə: Xabanera, II pərdə: Eskamilyonun kupletləri.

18. **P. Çaykovski.** “İlin fəsilləri”.
19. **K. Debüssi.** “Ay işığı”.
20. **Y. Haydn.** Simfoniya № 103, Mi-bemol major (“Litavraların tremolosu ilə”).
21. **M. Qlinka.** “İvan Susanin” operası: uvertüra, krakovyak, xor “Славься”. “Kamarinskaya”.
Romans: “Torağay”.
22. **E. Qriq.** “Per Günt” süitası.
23. **F. List.** Macar rapsodiyası: № 2.
24. **F. Mendelson.** “Toy marşı”.
25. **V.A. Motsart.** Simfoniya № 40, sol minor (I hissə); Fortepiano üçün A-dur sonatası (III hissə “Türk marşı”).
26. **S. Prokofyev.** “Romeo və Cülyetta” baleti: Giriş, Джульетта-девочка, Montekki və Kapuletti (cəngavərlərin rəqsi).
27. **S. Raxmaninov.** Prelüdiya: op.3 № 2 do-diez minor, “Şərq romansı”, “Oxuma gözəl”.
28. **M. Ravel.** “Bolero”.
30. **F. Şopen. Mazurkalar:**
op.7 № 1 (B-dur)
Noktürnlər:
op. 9 № 1 (b-moll)
Valslar:
op. 64 № 2 (cis-moll)
op. 69 № 2 (h-moll)
Prelüdlər:
№ 4 (e-moll)
Etüdlər:
op.10 № 12 (c-moll)
Polonez:
op.40, № 1 A-dur
Ballada:
№ 1 (g-moll)
Sonata:
№ 2 (b-moll): III hissə.
31. **D. Şostakoviç.** Simfoniya №7, I hissə
32. **F. Şubert.** “Qu quşunun nəğməsi” məcmuəsi: “Serenada”.
33. **R. Şuman.** “Karnaval”: № 11, 12, 16.
34. **C. Verdi.** “Riqoletto” operası: III pərdə: Hersoqun mahnısı. “Traviata” operası: Alfredin mahnısı (I p.).